

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

10 07 20 20 р.

м. Київ

№ 999

Про затвердження стандарту
вищої освіти за спеціальністю
052 «Політологія» для першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти

На виконання частини шостої статті 10, підпункту 16 частини першої статті 13 Закону України «Про вищу освіту», пункту 8 Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 630 з урахуванням Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 01 червня 2016 року № 600 (в редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 30 квітня 2020 року № 584),

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити стандарт вищої освіти за спеціальністю 052 «Політологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, що додається.
2. Установити, що стандарт вищої освіти, затверджений пунктом 1 цього наказу, вводиться в дію з 2020/2021 навчального року.
3. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

Т. в. о. Міністра

Сергій ШКАРЛЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства освіти і науки
України

« 10 » 07 2020 р. № 911

СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ **ПЕРШИЙ (БАКАЛАВРСЬКИЙ) РІВЕНЬ**

**СТУПІНЬ ВИЩОЇ
ОСВІТИ** **БАКАЛАВР**

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ **05 «СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ
НАУКИ»**

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ **052 «ПОЛІТОЛОГІЯ»**

Видання офіційне

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Київ
2020**

I. Преамбула

Стандарт вищої освіти України із галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 052 «Політологія». Затверджено та введено в дію Наказом Міністерства освіти і науки України від 10 . 04 . 2020 р. № 911.

Стандарт розроблено членами підкомісії зі спеціальності 052 «Політологія» Науково-методичної комісії № 5 з соціальних наук та журналістики сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України:

Батрименко Олег Володимирович, доктор політичних наук, професор, професор кафедри політології Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Дем'яненко Борис Леонідович, доктор політичних наук, професор, декан соціоісторичного факультету Державного вищого навчального закладу «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»;

Куц Галина Михайлівна, доктор політичних наук, професор, професор кафедри політології, соціології та культурології Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

Ротар Наталія Юрївна, доктор політичних наук, професор, професор кафедри політології та державного управління Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича;

Третяк Олексій Анатолійович, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політології Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара;

Фісун Олександр Анатолійович, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політології Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

Щедрова Галина Петрівна, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політології та міжнародних відносин Університету імені Альфреда Нобеля.

Додатково залучені експерти:

Гомза Іван Анатолійович, кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри публічної політики Київської школи економіки (KSE);

Духневич Віталій Миколайович, кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник, завідувач лабораторії психології політико-правових відносин Інституту соціальної та політичної психології Національної академії педагогічних наук України;

Круглашов Анатолій Миколайович, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політології та державного управління Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича;

Митко Антоніна Миколаївна, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних комунікацій та політичного аналізу факультету міжнародних відносин Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;

Смолянук Володимир Федорович, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних технологій Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана.

Стандарт розглянуто і схвалено на засіданні підкомісії зі спеціальності 052 «Політологія» Науково-методичної комісії № 5 з соціальних наук та журналістики

сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України.

Стандарт розглянуто на засіданні сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України (протокол № 14 від 25.04.2017 р.).

Фахову експертизу проводили:

1. **Зеленько Галина Іванівна**, доктор політичних наук, професор, завідувач відділу теоретичних та прикладних проблем політології Інституту політичних та етнонаціональних досліджень імені І.Кураса НАН України.

2. **Коваль Ігор Миколайович**, доктор політичних наук, професор, ректор Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

3. **Романюк Анатолій Семенович**, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політології Львівського національного університету імені Івана Франка.

Методичну експертизу проводили:

1. **Козієвська Олена Іванівна**, кандидат наук з державного управління, заступник Керівника Секретаріату, Комітет Верховної Ради України з питань науки і освіти, Національний експерт.

2. **Таланова Жаннета Василівна**, доктор педагогічних наук, доцент, с.н.с., менеджер з аналітичної роботи Національного Еразмус+ офісу в Україні.

Стандарт розглянуто після надходження всіх зауважень і пропозицій та схвалено на засіданні підкомісії зі спеціальності 052 «Політологія» Науково-методичної комісії № 5 з соціальних наук та журналістики сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України.

Стандарт розглянуто Федерацією роботодавців України.

Стандарт розглянуто після надходження всіх зауважень та пропозицій та схвалено на засіданні підкомісії зі спеціальності 052 «Політологія» Науково-методичної комісії № 5 з соціальних наук та журналістики Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України.

Стандарт погоджено Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти (протокол від 16.06.2020 р. № 11).

II. Загальна характеристика

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність	052 «Політологія»
Форми навчання	Обмеження відсутні
Освітня кваліфікація	Бакалавр політології за спеціалізацією (зазначається за наявності)
Кваліфікація в дипломі	Ступінь вищої освіти «Бакалавр» Спеціальність 052 «Політологія» Спеціалізація (зазначається за наявності) Освітня програма (зазначити назву освітньої програми)
Опис предметної області	<p><i>Об'єкти вивчення:</i> політичні відносини між акторами та інститутами на місцевому, національному та глобальному рівні (politics, policy, polity), класична і сучасна політична думка, влада та урядування, політичні системи, інститути та процеси, політична поведінка, публічна політика, політична культура та ідеологія, світова політика та політика окремих країн і регіонів.</p> <p><i>Цілі навчання:</i> підготовка кваліфікованих фахівців-політологів, які вміють застосовувати теорії та методи політичних наук для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у політичній сфері.</p> <p><i>Теоретичний зміст предметної області:</i> нормативна та емпірична політична теорія, політична методологія, порівняльна та прикладна політологія, міжнародні та глобальні студії, політичні комунікації, спеціальні політологічні дисципліни.</p> <p><i>Методи, методика та технології:</i> кількісні та якісні методи досліджень, технології та інструментарій аналізу політичної сфери.</p> <p><i>Інструменти й обладнання:</i> сучасне інформаційно-комунікаційне обладнання, інформаційні ресурси та програмні продукти, які застосовуються у практичній політичній діяльності та дослідній роботі у сфері політичних наук.</p>

Академічні права випускників	Можливість продовжувати освіту за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. Набуття додаткових кваліфікацій в системі освіти дорослих.
-------------------------------------	--

III. Обсяг кредитів ЄКТС для здобуття відповідного ступеня вищої освіти

Обсяг освітньо-професійної програми бакалавра на базі повної загальної середньої освіти становить 240 кредитів ЄКТС.

Мінімум 50% обсягу освітньої програми має бути спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю, визначених цим Стандартом вищої освіти.

Для здобуття освітнього ступеня бакалавра на базі освітнього ступеня «молодший бакалавр» (освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст») заклад вищої освіти має право визнати та перезарахувати не більше 60 кредитів ЄКТС, отриманих в межах попередньої освітньої програми. Для здобуття освітнього ступеня бакалавра на основі фахової передвищої освіти заклад вищої освіти має право визнати та перезарахувати не більше 30 кредитів ЄКТС, отриманих в межах попередньої освітньої програми за іншими спеціальностями.

IV. Перелік компетентностей випускника

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки.
Загальні компетентності	<p>ЗК01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК02. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК03. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК04. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).</p> <p>ЗК05. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.</p> <p>ЗК06. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК07. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у</p>

	розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	<p>СК01. Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.</p> <p>СК02. Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.</p> <p>СК03. Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.</p> <p>СК04. Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.</p> <p>СК05. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.</p> <p>СК06. Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.</p> <p>СК07. Здатність застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.</p> <p>СК08. Здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу.</p> <p>СК09. Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефаківців.</p>

V. Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання

<p>РН01. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.</p> <p>РН02. Вільно спілкуватися державною та однією з іноземних мов усно і письмово у професійній діяльності.</p> <p>РН03. Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності.</p> <p>РН04. Мати навички професійної комунікації.</p> <p>РН05. Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.</p> <p>РН06. Знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у професійній діяльності.</p> <p>РН07. Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери</p>

політології, знати її цінності та досягнення.

PH08. Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

PH09. Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.

PH10. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

PH11. Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.

PH12. Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

PH13. Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

PH14. Застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.

PH15. Конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу.

PH16. Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень фахівцям і широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань.

VI. Форми атестації здобувачів вищої освіти

Форми атестації здобувачів вищої освіти	Атестація здійснюється у формі: публічного захисту (демонстрації) кваліфікаційної роботи
Вимоги до кваліфікаційної роботи та її публічного захисту	<p>Кваліфікаційна робота має передбачати розв'язання складної спеціалізованої задачі або практичної проблеми у політичній сфері, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки.</p> <p>У кваліфікаційній роботі не повинно бути академічного плагіату, фальсифікації та фабрикації.</p> <p>Кваліфікаційна робота має бути розміщена на офіційному сайті або в репозитарії закладу вищої освіти або його підрозділу.</p>

VII. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

Система забезпечення закладами вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- 1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
- 2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- 3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників закладу вищої освіти та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті закладу вищої освіти, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;
- 4) забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;
- 5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою;
- 6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- 7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;
- 8) забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками закладів вищої освіти та здобувачами вищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату;
- 9) інших процедур і заходів.

Система забезпечення закладом вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) за його поданням оцінюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти або акредитованими ним незалежними установами оцінювання та забезпечення якості вищої освіти на предмет її відповідності вимогам до системи забезпечення якості вищої освіти, що затверджуються Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

VIII. Перелік нормативних документів, на яких базується стандарт вищої освіти

A. Офіційні документи:

1. Закон «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
2. Закон «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
3. Національний класифікатор України: Класифікатор професій ДК 003:2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10>.
4. Національна рамка кваліфікацій, 2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF/paranl2#n12>.
5. Перелік галузей знань і спеціальностей, 2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF>.
6. Указ Президента України «Питання європейської та євроатлантичної

інтеграції» від 20 квітня 2019 р. №155/2019. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1552019-26586>.

7. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 30.04.2020 р. № 584. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/metodichni-rekomendaciyi-vo>.

Б. Корисні посилання:

1. ESG 2015 (Стандарти та рекомендації із забезпечення якості в ЄПВО). – https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2018/10/04_2016_ESG_2015.pdf.

2. EQF 2017 (Європейська рамка кваліфікацій). – <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/cee970-518f-11e7-a5ca-01aa75ed71a1/language-en> ; <https://ec.europa.eu/ploteus/content/descriptors-page>.

3. Overarching Framework of Qualifications of the European Higher Education Area (revised 2018) (Рамка кваліфікацій ЄПВО). URL: http://www.ehea.info/Upload/document/ministerial_declarations/EHEAParis2018_Communique_AppendixIII_952778.pdf

4. International Standard Classification of Education ISCED 2011 (Міжнародна стандартна класифікація освіти, МСКО) 2011. URL: <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-isced-2011-en.pdf>.

5. ISCED fields of education and training 2013 (ISCED-F 2013): manual to accompany the International Standard Classification of Education 2011 (Міжнародна стандартна класифікація освіти – Галузі, МСКО-Г) 2013. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000228085>.

6. The Subject Benchmark Statement: Politics and International Relations / The Quality Assurance Agency for UK Higher Education, 2019 (Стандарт з політології Британського агентства з якості вищої освіти). URL: https://www.qaa.ac.uk/docs/qaa/subject-benchmark-statements/subject-benchmark-statement-politics-and-international-relations.pdf?sfvrsn=73e2cb81_5.

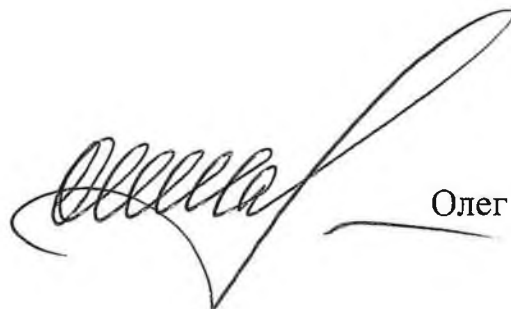
7. Проект ЄС TUNING (прикладі результатів навчання, компетентностей). – <http://www.unideusto.org/tuningeu/>.

8. Національний освітньо-науковий глосарій. К.: ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 524 с.

9. Рашкевич Ю.М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти: монографія. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 168 с.

10. Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації / Авт.: В.М. Захарченко, В.І. Луговий, Ю.М. Рашкевич, Ж.В. Таланова / За ред. В.Г. Кременя. К.: ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. 120 с.

Генеральний директор директорату
вищої освіти і освіти дорослих

Олег ШАРОВ

Пояснювальна записка

Стандарт вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти за спеціальністю 052 «Політологія» є рамковим документом, в якому визначається сукупність обов'язкових вимог до змісту та результатів освітньої діяльності закладів вищої освіти, що здійснюють підготовку таких фахівців.

Заклад вищої освіти самостійно визначає перелік дисциплін, практик та інших видів освітньої діяльності, необхідний для набуття означених Стандартом компетентностей. Наведений в Стандарті перелік компетентностей і результатів навчання не є вичерпним. Заклади вищої освіти при формуванні освітніх програм можуть вказувати додаткові компетентності і результати навчання.

Матриця відповідності визначених Стандартом компетентностей дескрипторам НРК та матриця відповідності визначених Стандартом результатів навчання та компетентностей представлені в Таблицях 1 і 2.

Таблиця 1. Матриця відповідності визначених Стандартом компетентностей/ результатів навчання дескрипторам НРК (бакалавр політології 7-го рівня НРК)

Класифікація компетентностей (результатів навчання) за НРК	Знання Зн1 Концептуальні наукові та практичні знання Зн2 Критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання	Уміння/навички Ум1 поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання	Комунікація К1 Донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації. К2 Збір, інтерпретація та застосування даних. К3 Спілкування з професійних питань, у тому числі іноземною мовою, усно та письмово.	Відповідальність та автономія АВ1 Управління складною технічною або професійною діяльністю чи проектами. АВ2 Спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах. АВ3 Формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти. АВ4 Організація та керівництво професійним розвитком осіб та груп. АВ5 Здатність продовжувати навчання із значним ступенем автономії.
Загальні компетентності				
ЗК01	Зн1	Ум1		АВ1, АВ2, АВ3
ЗК02	Зн1		К3	
ЗК03	Зн2	Ум1		АВ1
ЗК04	Зн2	Ум1	К1, К3	АВ2
ЗК05	Зн1	Ум1	К1	
ЗК06	Зн1	Ум1	К1, К2	АВ2, АВ3
ЗК07	Зн1	Ум1	К1	АВ5
Спеціальні (фахові) компетентності				
СК01	Зн1, Зн2	Ум1	К1, К3	АВ1, АВ2, АВ3
СК02	Зн1, Зн2	Ум1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3
СК03	Зн1, Зн2	Ум1	К1, К2	АВ1, АВ2, АВ3
СК04	Зн1, Зн2	Ум1	К2, К3	АВ1, АВ2

СК05	Зн1, Зн2	Ум1	К1, К2	АВ2, АВ3
СК06	Зн1, Зн2	Ум1	К1, К3	АВ1, АВ2
СК07	Зн1, Зн2	Ум1	К2, К3	АВ1, АВ2, АВ4
СК08	Зн1, Зн2	Ум1	К2, К3	АВ1, АВ2, АВ4
СК09	Зн1	Ум1	К1, К3	АВ1, АВ3, АВ4

Таблиця 2. Матриця відповідності визначених Стандартом результатів навчання та компетентностей

Результати навчання	Компетентності															
	Інтегральна компетентність															
	Загальні компетентності							Спеціальні (фахові, предметні) компетентності								
	ЗК01	ЗК02	ЗК03	ЗК04	ЗК05	ЗК06	ЗК07	СК01	СК02	СК03	СК04	СК05	СК06	СК07	СК08	СК09
РН01	+							+	+	+	+	+	+	+	+	+
РН02		+						+		+	+		+	+		+
РН03			+					+	+	+		+	+	+		
РН04				+				+		+	+	+	+	+		+
РН05					+			+		+	+	+	+	+	+	+
РН06						+		+	+	+			+	+		+
РН07							+	+	+	+			+	+		+
РН08	+		+	+				+	+	+	+	+	+	+	+	+
РН09	+		+	+		+	+		+	+	+	+			+	
РН10	+	+	+	+	+			+	+	+	+	+	+	+		+
РН11	+		+		+			+	+	+	+	+	+	+	+	
РН12					+	+		+	+	+	+	+			+	
РН13		+	+	+	+	+		+	+	+	+		+		+	+
РН14		+	+	+	+		+	+	+	+				+	+	+
РН15	+			+	+			+		+	+			+	+	+
РН16	+	+	+	+	+			+	+	+	+					+